

Juliusz Verne *W 80 dni dookoła świata*

Temat: Co to jest wołyżerka? Wyjaśniamy trudne słownictwo lektury *W 80 dni dookoła świata*

Scenariusz lekcji dla klasy 5

(czas realizacji – 1 godzina lekcyjna)

Cele wynikające z podstawy programowej. Uczeń:

- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14),
- korzysta ze słowników języka polskiego (IV.5),
- tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź (III.1.3).

Metody pracy:

- rozmowa
- metoda zajęć praktycznych
- prezentacja

Formy pracy:

- jednostkowa
- grupowa
- zbiorowa

Materiały:

→ załącznik 1, → załącznik 2, słowniki języka polskiego i wyrazów obcych

Tok lekcji:

1. Rozmowa na temat wrażeń po przeczytaniu lektury.

W trakcie rozmowy uczniowie mogą zgłosić, że nie wszystkie słowa, z którymi się zetknęli podczas lektury książki, były dla nich zrozumiałe. Jest to dobry punkt wyjścia do rozpoczęcia realizacji tematu i określenia celu lekcji. Na początek można poprosić uczniów o wymienienie wyrazów, których nie rozumieli. Pytamy, z jakiego słownika powinni skorzystać, aby znaleźć znaczenie tych słów. Pamiętamy również, aby wyjaśnić te wyrazy, których definicji nie ma w słowniczku z kolejnego ćwiczenia.

2. Zapisanie tematu i przygotowanie do sporządzenia słowniczka.

Klasę dzielimy na małe grupy. Wyrazów do wyjaśnienia jest 35, dlatego w zależności od liczebności klasy może to być 7 lub 5 grup. Każdy zespół losuje zapisane na osobnych karteczkach wyrazy do wyjaśnienia (→ załącznik 1) i układa je w kolejności alfabetycznej. Następnie sprawdza ich znaczenie w słowniku. Praca w grupach nie powinna zająć więcej niż 10–15 minut. Dobrze byłoby, gdyby w trakcie lekcji można było skorzystać z komputera z dostępem do internetu – będzie wówczas możliwe skorzystanie ze słownika internetowego: www.sjp.pwn.pl.

3. Prezentacja wyników pracy grup i uzupełnianie słowniczka (→ załącznik 2).

Rozdajemy uczniom karty pracy (→ załącznik 2) i prosimy, by odnaleźli wylosowane wyrazy i sprawdzili opracowane przez siebie definicje. Następnie poszczególne grupy prezentują swoje hasła, a pozostali uczniowie odnajdują wyjaśnienie i wpisują odpowiedni wyraz na karcie pracy.

Rozwiązanie zadania z karty pracy:

armator – osoba lub przedsiębiorca eksploatujący statek

bajadera – hinduska tancerka pełniąca służbę przy świątyni

biret – kwadratowa lub okrągła sztywna czapeczka bez daszka, używana najczęściej jako część oficjalnego stroju duchownych, przedstawicieli sądownictwa lub senatu uniwersyteckiego

bramin – indyjski kapłan

chronometr – zegar o bardzo dużej dokładności pomiaru

czaprak – przykrycie konia pod siodło

derka – koc

dróżnik – osoba pilnująca przejazdu i powierzonego sobie odcinka toru kolejowego
dżonka – drewniany statek z prostokątnymi żaglami, używany w krajach azjatyckich do przewozu towarów i do potowów
ekwilibrysta – cyrkowiec, osoba wykonująca ćwiczenia wymagające zachowania równowagi w utrudnionych warunkach
fakir – indyjski asceta lub w krajach muzułmańskich żebrzący mnich
faworyty – pasmo zarostu pozostawione na policzku
fellach – rolnik w krajach arabskich
fracht – opłata za przewóz towarów
indygo – niebieski barwnik
kornak – dozorca stoni
magistrala – główny szlak komunikacyjny lub transportowy
mila – jednostka długości równa 1609 m
minaret – wieża meczetu, z której zwołuje się wiernych na modlitwę
mitra – rodzaj nakrycia głowy, noszonego np. przez biskupów i opatów
mormon – członek wspólnoty religijnej w Stanach Zjednoczonych, łączącej elementy chrześcijaństwa, judaizmu i islamu
obcesowy – zbyt bezpośredni i nietaktowny
palankin – kryta lektyka
palisada – ogrodzenie z grubych, zaostzonych u góry drewnianych pali
parsyzm – religia wyznawana głównie w Indiach
pelisa – zimowy płaszcz podbity futrem
porfir – skała składająca się ze zbitej albo drobnoziarnistej masy skalnej, w której tkwią wcześniej wykrystalizowane kryształy
radża – tytuł lokalnych władców w Indiach
riksza – rodzaj wózka lub roweru służący do przewożenia pasażerów
sipaj – żołnierz indyjski w służbie państwa europejskiego
szkuner – statek żaglowy, mający od 2 do 7 masztów
takielunek – omasztowanie, olinowanie i ożaglowanie statku
tamarynd – tropikalne drzewo
wihara – klasztor buddyjski
woltyżerka – akrobatyczna jazda na koniu

4. Układanie zdań z wybranymi wyrazami.

Polecenie dla uczniów: Wybierz 5 wyrazów i ułóż z nimi zdania dotyczące lektury.

Zadanie to można zadać również jako pracę domową.

Zadanie domowe:

Wypisz miejsca, które w trakcie podróży odwiedzili bohaterowie powieści.

RIKSZA	WOLTYŻERKA	FAWORYTY	CHRONOMETR	ARMATOR
PORFIR	FELLACH	PALANKIN	BAJADERA	BIRET
MITRA	BRAMIN	INDYGO	SIPAJ	WIHARA
MAGISTRALA	TAMARYND	PALISADA	KORNAK	DERKA
CZAPRAK	MINARET	RADŻA	FAKIR	PELISA
TAKIELUNEK	DŻONKA	SZKUNER	EKWILIBRYSTA	OBCESOWY
DRÓŻNIK	MORMON	FRACHT	PARSYZM	MILA

RIKSZA, WOLTYŻERKA, FAWORYTY, CHRONOMETR, ARMATOR, PORFIR, FELLACH, PALANKIN, BAJADERA, BIRET, MITRA, BRAMIN, INDYGO, SIPAJ, WIHARA, MAGISTRALA, TAMRYND, PALISADA, KORNAK, DERKA, CZAPRAK, MINARET, RADŻA, FAKIR, PELISA, TAKIELUNEK, DŻONKA, SZKUNER, EKWILIBRYSTA, OBCEOWY, DRÓŻNIK, MORMON, FRACHT, PARSYZM, MILA

- ..... - osoba lub przedsiębiorca eksploatujące statek
- ..... - hinduska tancerka pełniąca służbę przy świątyni
- ..... - kwadratowa lub okrągła sztywna czapeczka bez daszka, używana najczęściej jako część oficjalnego stroju duchownych, przedstawicieli sądownictwa lub senatu uniwersyteckiego
- ..... - indyjski kapłan
- ..... - zegar o bardzo dużej dokładności pomiaru
- ..... - przykrycie konia pod siodło
- ..... - koc
- ..... - osoba pilnująca przejazdu i powierzonego sobie odcinka toru kolejowego
- ..... - drewniany statek z prostokątnymi żaglami, używany w krajach azjatyckich do przewozu towarów i do połowów
- ..... - cyrkowiec, osoba wykonująca ćwiczenia wymagające zachowania równowagi w utrudnionych warunkach
- ..... - indyjski asceta lub w krajach muzułmańskich zebrzący mnich
- ..... - pasmo zarostu pozostawione na policzku
- ..... - rolnik w krajach arabskich
- ..... - opłata za przewóz towarów
- ..... - niebieski barwnik
- ..... - dozorca słońi
- ..... - główny szlak komunikacyjny lub transportowy
- ..... - jednostka długości równa 1609 m
- ..... - wieża meczetu, z której zwołuje się wiernych na modlitwę
- ..... - rodzaj nakrycia głowy, noszonego np. przez biskupów i opatów
- ..... - członek wspólnoty religijnej w Stanach Zjednoczonych, łączącej elementy chrześcijaństwa, judaizmu i islamu
- ..... - zbyt bezpośredni i nietaktowny
- ..... - kryta lektyka
- ..... - ogrodzenie z grubych, zaostrzonych u góry drewnianych pali
- ..... - religia wyznawana głównie w Indiach
- ..... - zimowy płaszcz podbity futrem
- ..... - skała składająca się ze zbitej albo drobnoziarnistej masy skalnej, w której tkwią wcześniej wykryształizowane kryształy
- ..... - tytuł lokalnych władców w Indiach
- ..... - rodzaj wózka lub roweru służący do przewożenia pasażerów
- ..... - żołnierz indyjski w służbie państwa europejskiego
- ..... - statek żaglowy, mający od 2 do 7 masztów

Juliusz Verne *W 80 dni dookoła świata*

Temat: Śladami Fileasa Fogga

Scenariusz lekcji dla klasy 5

(czas realizacji – 1 godzina lekcyjna)

Cele wynikające z podstawy programowej. Uczeń:

- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost (I.2.2),
- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1),
- redaguje notatki (III.2.4),
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze) (III.2.1).

Metody pracy:

- rozmowa
- metoda zajęć praktycznych

Formy pracy:

- jednostkowa
- zbiorowa

Materiały:

mapa konturowa świata → załącznik 3

Tok lekcji:

1. Zebranie ogólnych informacji o tekście.

Pytania do uczniów:

- Kim są główni bohaterowie powieści?
- Dlaczego wybrali się w podróż dookoła świata?
- Kiedy się dzieje akcja powieści?
- Kiedy książka została napisana?

Ćwiczenie można przeprowadzić w formie rozmowy, w trakcie której uczniowie będą samodzielnie notowali w dowolnej formie informacje, lub zapisać pytania na tablicy i poprosić o pisemną odpowiedź na nie.

2. Zapisanie tematu i rozdanie mapek konturowych świata (→ załącznik 3).

3. Sprawdzenie pracy domowej i zapisanie miejsc do zaznaczenia na mapie na tablicy: Londyn – Paryż – Turyn – Brindisi – Suez – Bombaj – Kalkuta – Hongkong – Szanghaj – Jokohama – San Francisco – Nowy Jork – Liverpool – Londyn.

Uczniowie powinni podać nie tylko nazwy miast, ale również nazwy krajów, w których się te miasta znajdują.

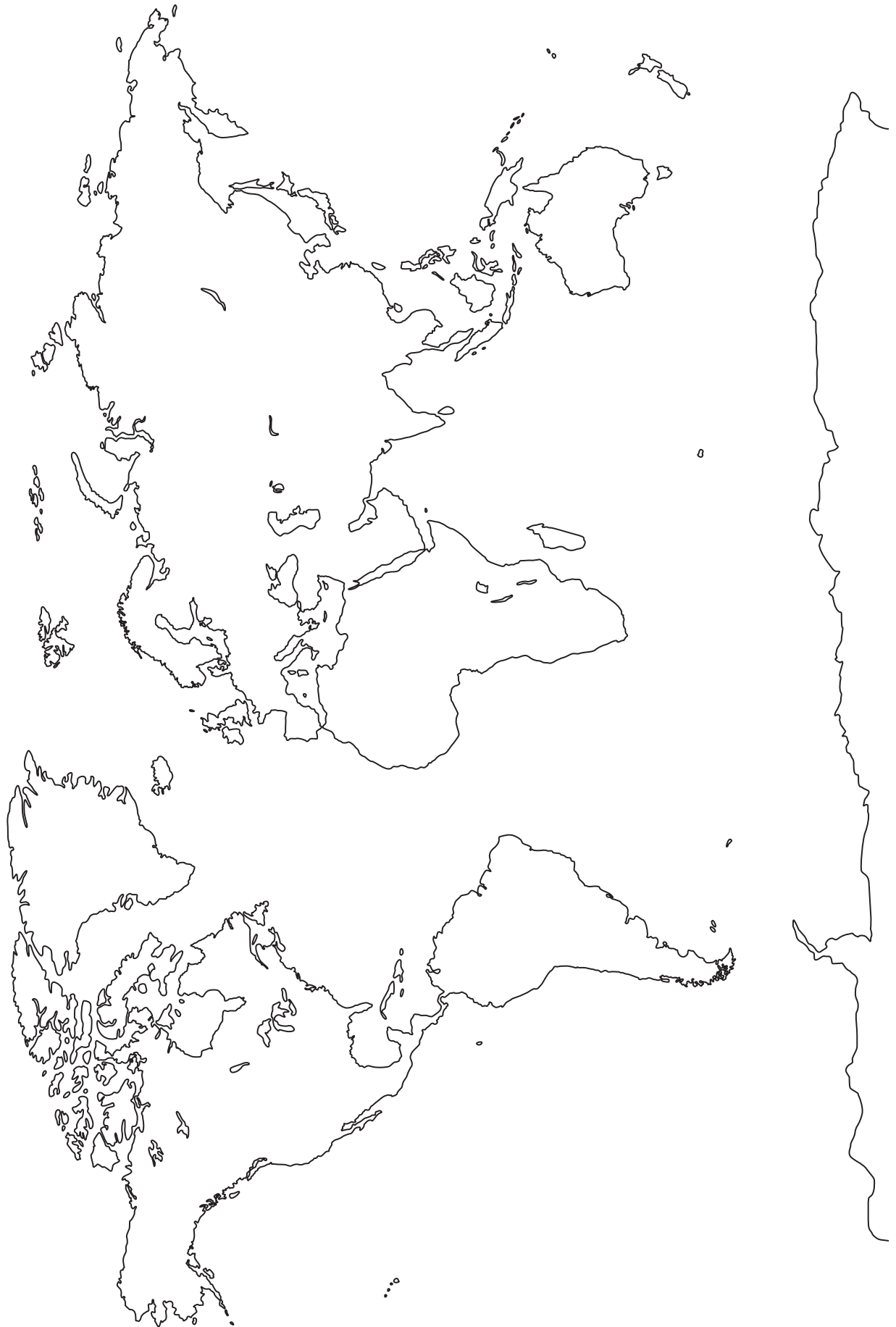
4. Zaznaczenie trasy podróży na mapie konturowej (→ załącznik 3).

Ćwiczenie należy wykonać wspólnie z uczniami – chętni uczniowie wskazują na mapie świata dane miejsce, a reszta klasy zaznacza je odpowiednio na mapie konturowej.

5. Rozmowa na temat tego, które z zaznaczonych miejsc uczniowie najbardziej chcieliby odwiedzić i dlaczego.

Zadanie domowe:

Wyobraź sobie, że wybrałaś/wybrałeś się w podróż dookoła świata. Napisz opowiadanie na ten temat.

Juliusz Verne *W 80 dni dookoła świata*
Temat: Konkurs na najlepszy projekt –
Juliusz Verne *W 80 dni dookoła świata*
Scenariusz lekcji dla klasy 5
(czas realizacji – 2–3 godziny lekcyjne)

Cele wynikające z podstawy programowej. Uczeń:

- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2),
- odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5),
- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1),
- dokonuje selekcji informacji (III.1.4),
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis (III.2.1),
- tworzy plan odtwórczy tekstu (III.2.3).

Metody pracy:

- praca z tekstem
- metoda projektu
- prezentacja

Formy pracy:

- jednostkowa
- grupowa
- zbiorowa

Materiały:

brystol, pisaki, kredki, kolorowy papier itp., instrukcja (→ załącznik 4), karta oceny projektu (→ załącznik 5)

Tok lekcji:

1. Zapisanie tematu i wyjaśnienie celu lekcji.

2. Podział na grupy i rozdanie instrukcji (→ załącznik 4).

Klasę dzielimy na 3- lub 4-osobowe zespoły – ważne jest, żeby każdy uczeń był zaangażowany w pracę nad projektem. Możemy na przykład przygotować karteczki z numerami grup do losowania. Jeśli uczniowie mają taką możliwość, mogą swój projekt wykonać również w formie elektronicznej – może on mieć postać plakatu, broszury, minisiąteczki, prezentacji multimedialnej. Uczniowie pracują na lekcji pod okiem nauczyciela, który udziela niezbędnych wskazówek.

3. Prezentacja i ocena projektów.

Warto ustalić z uczniami sposób rozstrzygnięcia konkursu. Jeszcze przed przystąpieniem do wykonywania projektu, ale po dokładnym zapoznaniu się z instrukcjami, grupy mogą wspólnie z nauczycielem ustalić kryteria oceny. Dobrze, żeby każdy uczeń (ewentualnie zespół) oddał swój głos.

Zadanie domowe:

Zaznacz fragmenty, w których mowa o spotkaniu z panią Audą i jej uratowaniu. Przygotuj się do ich głośnego czytania.

PROJEKT

Przygotujcie w dowolnej formie projekt prezentujący lekturę „W 80 dni dookoła świata”.

1. Wybierzcie swojego lidera i podzielcie między sobą zadania. Następnie zaznaczcie odpowiednie fragmenty i zgromadźcie potrzebne informacje dotyczące:
  - narratora oraz czasu i miejsca akcji (czas trwania akcji i kraje odwiedzone przez bohaterów),
  - wydarzeń,
  - bohaterów głównych i pobocznych.
2. Opracujcie projekt. W tym celu:
  - przekazcie sobie zebrane informacje,
  - napiszcie plan wydarzeń,
  - opiszcie szczegółowo jednego z głównych bohaterów,
  - przedyskutujcie pomysł przedstawienia na projekcie zebranych informacji,
  - porozmawiajcie o stronie graficznej projektu.
3. Wykonajcie projekt.
4. Przygotujcie się do prezentacji projektu.

Numer grupy	Zgromadzenie odpowiedniego materiału	Plan wydarzeń	Opis wybranej postaci	Poprawność językowa	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna	Pomysł przedstawienia materiału	Wykonanie projektu	Sposób prezentacji

Juliusz Verne *W 80 dni dookoła świata*

Temat: Jak uratowaliśmy panią Audę – list Obieżyświata

Scenariusz lekcji dla klasy 5

(czas realizacji – 1 godzina lekcyjna)

Cele wynikające z podstawy programowej. Uczeń:

- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2),
- odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5),
- ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7),
- doskonalą ciche i głośne czytanie (IV.1),
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: list (III.2.1).

Metody pracy:

- praca z tekstem
- wchodzenie w rolę
- karta pracy

Formy pracy:

- jednostkowa
- zbiorowa

Materiały:

karta pracy (→ załącznik 6)

Tok lekcji:

1. Rozdanie kart pracy (→ załącznik 6), zapisanie tematu i wykonanie zadania 1. z karty pracy.

Uczniowie powinni dokładnie określić czas zdarzenia – mogą to wywnioskować, analizując kolejne etapy podróży. Londyn bohaterowie opuścili 2 października 1872 roku, 9 października dotarli do Suez, skąd udali się do Bombaju, a następnie pociągiem do Kalkuty. 22 października pociąg stanął, ponieważ skończyły się tory – kolejny odcinek podróży, do Allahabadu, skąd mogli dalej podróżować do Kalkuty, pasażerowie musieli pokonać na własną rękę. Fogg, Obieżyświat, sir Francis Cromarty w towarzystwie przewodnika – młodego Parsa wyruszyli w dalszą drogę na zakupionym przez Anglika słoniu. Drugiego dnia podróży natknęli się na procesję religijną braminów – ci zgodnie ze zwyczajem sati mieli spalić w ofierze kobietę, której małżonek zmarł. Ofiara powinna być dobrowolna, jednak nie w tym przypadku... Pani Auda była Hinduską, córką bogatych kupców z Bombaju, wychowaną i wykształconą na Europejkę. Po śmierci rodziców poślubiła wbrew swojej woli starego radzę. Trzy miesiące później, po śmierci męża, próbowała ucieczki, ale została złapana, a krewni jej męża zmusili ją do ofiary. Bohaterowie postanowili uratować panią Audę. Do zdarzenia doszło w nocy z 23 na 24 października, a 25 października 1872 roku, w dzień po odbiciu kobiety, podróżnicy znaleźli się już w Kalkucie.

2. Czytanie fragmentu książki, w którym mowa o ratowaniu Hinduski (rozdz. 13).

Prosimy wybranych uczniów o przeczytanie rozdziału – mogą odczytać go z podziałem na role bądź po fragmencie tekstu. Wszyscy uczniowie słuchają i śledzą uważnie tekst.

3. Redagowanie planu wydarzeń – wykonanie zadania 2. z karty pracy.

Zadanie można wykonać wspólnie. Przykładowy plan wydarzeń:

RATOWANIE AUDY

1. Podjęcie decyzji o ratowaniu młodej kobiety.
2. Podjechanie jak najbliższej świątyni i przedyskutowanie planu akcji.
3. Czekanie na zapadnięcie nocy.
4. Próba sforsowania głównego wejścia.
5. Oczekiwanie na zaśnięcie strażników.

6. Przejście na drugą stronę świątyni i drążenie otworu w murze.
7. Usłyszenie głosów i odwrót bohaterów.
8. Pojawienie się strażników.
9. Czuwanie i obserwowanie uśpionego tłumu.
10. Wyprowadzenie ofiary i ułożenie obok zwłok męża.
11. Podpalenie stosu.
12. Podstęp Obieżyświata.
13. Ucieczka bohaterów.

4. Przygotowanie do pisania listu.

Wspólnie z uczniami przypominamy, jakie są wyznaczniki listu (miejsce, data, nagłówek, treść, podpis). Następnie polecamy, aby podali propozycje, o czym można napisać we wstępie, rozwinięciu i zakończeniu. Pilnujemy, żeby dobrze określili datę i miejsce wysłania listu. Przypominamy również, że zarówno we wstępie, jak i zakończeniu nadawca powinien nawiązać kontakt z odbiorcą.

5. Redagowanie listu – zadanie 3. z karty pracy.

Jeżeli nie starczy czasu na lekcji, to zadanie to zadajemy jako pracę domową.

TEMAT: .....

1. Uzupełnij notatki z podróży, jakie mógł w swoim dzienniku zapisać Fileas Fogg.

Data zdarzenia

Historia pani Audy

Okoliczności zdarzenia

Uczestnicy akcji ratunkowej

Miejsce zdarzenia

2. Wyobraź sobie, że również sir Francis Cromarty prowadzi dziennik i postanowił zapisać, jak przebiegała akcja ratunkowa pani Audy. Zapisz w jego imieniu plan tego, co się wydarzyło.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

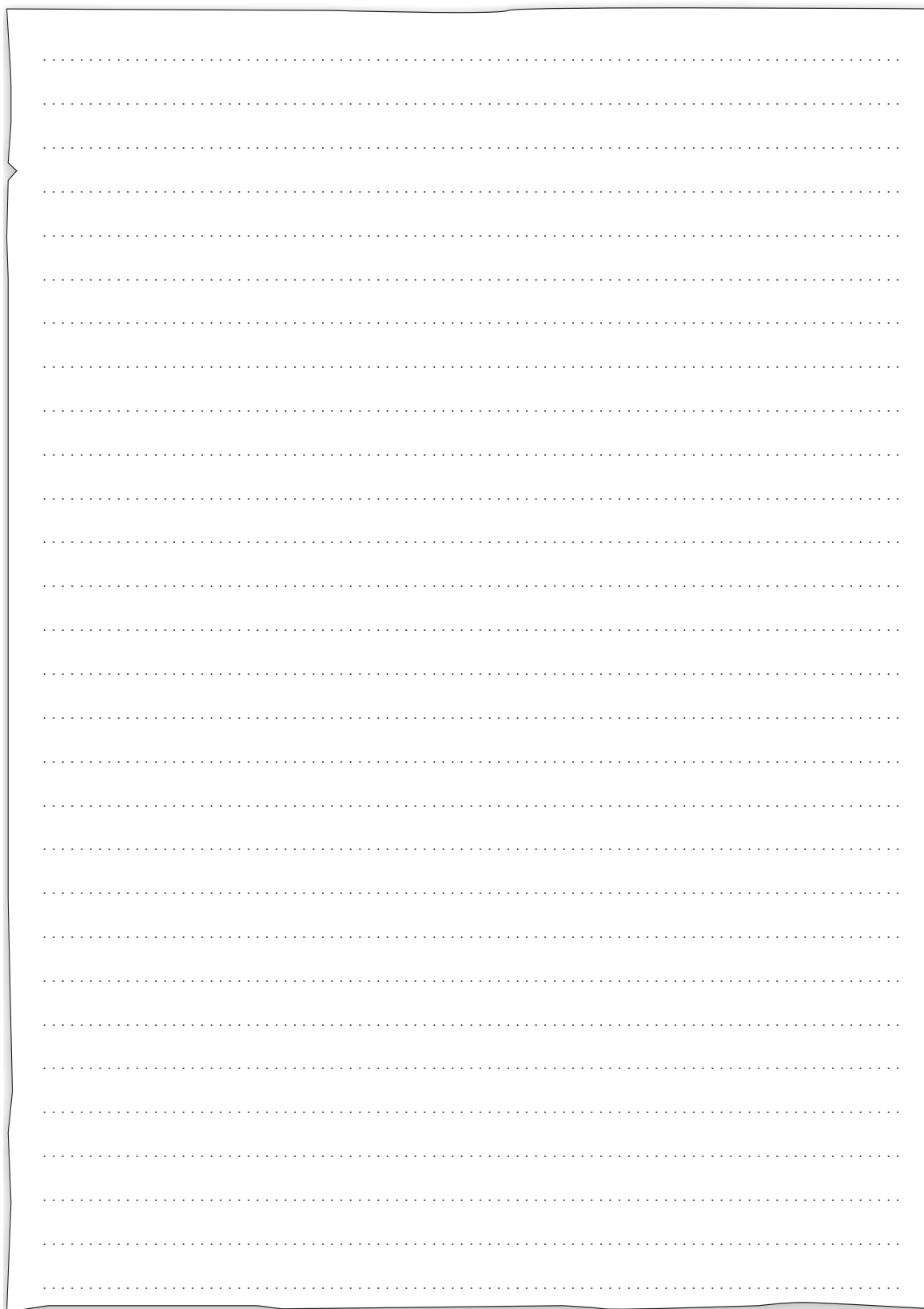
.....

.....

.....

.....

3. Napisz w imieniu Obieżyświata list do jego przyjaciela we Francji, w którym opowie o tym, jak bohaterowie uratowali panią Audę. Pamiętaj o wszystkich wyznacznikach listu.

A large rectangular area with a decorative border and horizontal dotted lines for writing a letter. The border is slightly irregular, with a small notch on the left side. The interior is filled with horizontal dotted lines, providing a guide for writing.

Juliusz Verne *W 80 dni dookoła świata*
Temat: Sprawdzian ze znajomości lektury
Scenariusz lekcji dla klasy 5
(czas realizacji – 1 godzina lekcyjna)

Cele wynikające z podstawy programowej. Uczeń:

- wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich (cele ogólne, I.1),
- tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź (III.1.3),
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: list (III.2.1).

Metody pracy:

- test z pytaniami otwartymi

Formy pracy:

- jednostkowa

Materiały:

karta pracy (→ załącznik 7)

Tok lekcji:

1. Rozdanie sprawdzianów (→ załącznik 7)
2. Podpisanie prac i samodzielne zapoznanie się uczniów z pytaniami.
3. Omówienie poleceń.
4. Rozwiązywanie testu.

SPRAWDZIAN Z LEKTURY „W 80 DNI DOKOŁA ŚWIATA”

Imię i nazwisko: ..... Klasa: .....

1. Odpowiedz pełnym zdaniem na pytania.

◆ Kiedy dzieje się akcja powieści?

.....
.....

◆ Dlaczego pan Fogg wyruszył w podróż dookoła świata?

.....
.....

◆ Dlaczego Fix podążał śladem Fogga?

.....
.....

◆ Kim była pani Auda?

.....
.....

2. Wymień co najmniej 3 przeszkody, które napotkali bohaterowie w trakcie podróży.

.....
.....
.....

3. Przedstaw w przynajmniej 5 zdaniach Obieżyświata.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Podaj co najmniej 3 cechy charakteru, jakimi odznaczał się pan Fogg.

.....

